

ЕМБАРГО: 5. јун 2024. 06.00 ЦЕТ

Растући трошкови живота и расизам угрожавају заштиту основних права у Европи: Извештај ФРА о основним правима за 2024.

Основна права људи су угрожена широм Европе. Узроци су растући нивои сиромаштва, сталне претње демократији, распрострањени расизам и изазови који се јављају у контексту миграција, наводи се у Извештају о основним правима ФРА за 2024. Ове претње наглашавају потребу да се обезбеди снажна и одржива заштита основних права широм ЕУ, посебно за људе у рањивим ситуацијама. У извештају се наводи да креатори политике и цивилно друштво могу да раде заједнички како би се супротставили претњи социјалне искључености и омогућили равноправније и праведније друштво за све.

Извештај ФРА [о основним правима 2024.](#) фокусира се на кључни развој догађаја и недостатке у заштити основних права у ЕУ 2023. Ту спада:

- **Раст сиромаштва:** услед растућих трошкова енергије и животних трошкова, 1 од 5 особа широм ЕУ запала је у сиромаштво. Упркос националним мерама за смањење сиромаштва, највећи ризик трпе деца и угрожена домаћинства, попут оних у једнородитељским, ромским и мигрантским породицама.
- **Нова правила о миграцијама нуде јачу заштиту права на границама ЕУ, али и стварају нове ризике:** у 2024. ЕУ је договорила нова правила о миграцији и азилу ради ефикасније обраде захтева за азил на границама ЕУ. Нова правила о надзору основних права, заштити деце и јасна обавеза да се истраже сви поткрепљени извештаји о кршењу права нуде могућности за побољшање поштовања основних права, ако се у потпуности примењују. У 2023. години на мору је умрло или нестало преко 4000 особа, што је највећи број у последњих пет година.
- **Демократске претње:** прекомерне државне интервенције, посебно против права на слободу удруживања, мирног окупљања и изражавања, угрозиле су простор за цивилно друштво. Ово, у комбинацији са недостатком смисленог ангажмана у јавним пословима и дезинформацијама, подрива демократију широм Европе.
- **Растући антисемитизам:** терористички напади Хамаса у Израелу 7. октобра 2023. и војни одговор Израела у Гази изазвали су алармантан пораст претњи и насиља над Јеврејима широм ЕУ. Пораст антисемитске мржње и насиља призвао је ужасавајућа сећања широм континента.
- **Све већа нетолеранција:** нетолеранција расте широм Европе, погађајући многе групе, укључујући муслимане, људе афричког порекла, Роме и мигранте. Дезинформације и онлајн платформе су довеле до јачања расистичких и поларизованих ставова.

- **Шире дигиталне поделе:** Већа употреба вештачке интелигенције (АИ) и дигитализација јавних услуга доносе опасност занемаривања рањивих група попут старијих људи, особа са инвалидитетом, бескућника и Рома. Нови закони, укључујући Закон о вештачкој интелигенцији ЕУ и Закон о дигиталним услугама, као и Конвенцију Савета Европе о вештачкој интелигенцији, имају за циљ да одговоре на неке од тих изазова.

Како би одговорила на такве изазове, ФРА позива ЕУ и земље ЕУ да:

- **Не занемарују никога:** да обезбеде да мере за смањење сиромаштва и цена енергије, укључујући социјалну и стамбену помоћ, стигну до угрожених група.
- **Да ојачају заштиту основних права на границама:** да побољшају праксу потраге и спасавања ради спасавања жртава бродолома. Да створе безбедније услове за процесуирање новопридошлих и да успоставе независно праћење права на спољним границама ЕУ.
- **Да заштите цивилно друштво:** да надгледају и бележе ограничења грађанског простора. Да предузму мере заштите бранитеља људских права и слободе медија. Да систематски позивају на експертизу цивилног друштва, остављајући значајно време за ефикасне консултације.
- **Да заузму чврст став против свих облика расизма и сродне нетолеранције:** да признају и супротставе се системском и дубоко укорењеном расизму и повезаној нетолеранцији у нашим друштвима. Да наставе праћење и прикупљање података заснованих на доказима који ће се користити у ЕУ и националним законима и политикама против расизма и антисемитизма. Да обезбеде безбеднији онлајн простор за све и да се ангажују против мржње на мрежи.

Цитат директорке ФРА [Сирпе Раутио](#):

„Поларизација широм Европе доводи до широко распрострањене нетолеранције, стварајући подељена друштва са многим групама које пате. Растуће сиромаштво и демократске претње додатно подстичу неизвесност и друштвене тензије. Али Европа је такође снажно утемељена на људским правима, што може усмеравати наше акције. Сви треба да се удружимо и радимо свим снагама како бисмо обезбедили сигурну и инклузивну будућност која поштује права свих, у којој се свако осећа безбедно да буде оно што јесте.“

За додатне информације, контактирајте: media@fra.europa.eu / Тел.: +43 1 580 30 653

Ово саопштење за јавност превела је Превођилачка служба за тела Европске уније, али га нису лекторисали стручњаци АОП.